

Л. М. Уладыкоўская, *Духоўныя ідэалы ў сучаснай культуры Беларусі і каштоўнасці глабалізму*, Мінск 2009, 199 с.

Выйшла ў свет кніга Любові Уладыкоўскай, прысвечаная праблеме духоўных ідэалаў у сучаснай культуры Беларусі з улікам шматаспектнага ўплыву глабалізацыі на развіццё культуры — „Духоўныя ідэалы ў сучаснай культуры Беларусі і каштоўнасці глабалізму”.

У культуралогіі, ды і наогул у гуманітарнай навуцы, гэта новае вырашэнне складанай, а часам і супярэчлівай праблемы, з якой сутыкаецца кожная нацыянальная культура, у тым ліку і беларуская.

Вялікую цікавасць чытачоў выклікае кніга яшчэ і таму, што Аўтарка яе — знаная спецыялістка па праблемах нацыянальна-культурнага і духоўнага развіцця Беларусі Любоў Уладыкоўская, якая ініцыявала шматлікія міжнародныя і нацыянальныя праекты, накіраваныя на падтрымку і пашырэнне ў свеце беларускай культуры.

Перш за ўсё трэба адзначыць багаты фактычны матэрыял, сабраны, прааналізаваны і абагульнены даследчыцай — Л. Уладыкоўскай добра валодае разнастайным матэрыялам і ўмела арыентуецца ў ім. Уражвае добрае веданне спецыяльнай літаратуры, цытаты з якой прыводзяцца дарэчы, каб падмацаваць палажэнні і высновы Аўтаркі. Бібліяграфія ў працы прыведзена на беларускай, польскай, украінскай, рускай і англійскай мовах. Практычна выкарыстана ўся асноўная літаратура па згаданай праблеме на гэтых мовах.

Уводзячы чытача ў прадмет свайго даследавання, спадарыня Любоў шырока аналізуе гістарычныя і сучасныя падыходы да разумення паняцця ідэалаў, крытычна разглядаючы канцэпцыі розных аўтараў. Характарызуючы духоўныя ідэалы, яна часта і слушна звяртаецца да хрысціянскіх аўтараў і да Старога і Новага Запаветаў. Разглядаючы праблему рэалізацыі духоўных ідэалаў у сацыяльным жыцці, Л. Уладыкоўская вылучае асобную тэму — „Беларускае асветніцтва на сучасным этапе”, падкрэсліваючы, што беларуская хрысціянская поліканфесійнасць сцвярджае хрысціянства як адзіную сістэму каштоўнасцей і этычных кодаў. У той жа час Л. Уладыкоўская паказвае, што ў нашай рэчаіснасці ўплыў хрысціянства на сучаснае беларускае грамадства даволі абмежаваны і неглыбокі, фрагментарны, мазаічна-лакальны і вонкавы. Аўтарка манаграфіі прапануе ўлічваць у дыдактыцы рэлігійны фактар — уводзіць спецкурсы тэматычнага накірунку на ўсіх узроўнях сістэмы адукацыі, а таксама далей пашыраць хрысціянскае асветніцтва.

Разглядаючы ўніверсальнасць духоўных каштоўнасцей, даследуючы пытанні глабальнай культуры ў суадносінах з сучаснымі сацыякультурнымі працэсамі, Л. Уладыкоўская робіць выснову, што хрысціян-

скія каштоўнасці і ідэалы ўвасабляюць ідэю ўніверсальнасці і з'яўляюцца сутнаскай характарыстыкай беларускай культуры.

Адным з асноўных раздзелаў кнігі з'яўляецца раздзел „Светапоглядныя асновы нацыянальнай культуры”. Ён вялікі і па змесце, і па аб'ёме.

Любоў Уладыкоўская цалкам слушна адзначае, што найбольш пашыранай і традыцыйнай сацыяльнай ідэнтычнасцю ёсць ідэнтычнасць нацыянальная: як толькі этнічнасць перарастае ў нацыянальную аднасць і фарміруецца нацыянальная саматоенасць, тады і ўзнікаюць падставы для сцвярджэння пра існаванне нацыі. Аўтарка разглядае пытанне нацыянальнага светапогляду, які кансалідуе нацыю і накіроўвае яе на самаразвіццё праз рэалізацыю нацыянальнай ідэі.

Любоў Уладыкоўская падкрэслівае, што мова ёсць галоўным вынікам і сродкам культуры, выяўленнем ступені развіцця нацыі. Нацыянальная мова ёсць фактарам найлепшага развіцця асобы, першасная ўмова яе гарманічнага існавання. Нацыянальная ідэнтычнасць, заснаваная на нацыянальнай культуры і нацыянальнай мове, садзейнічае захаванню і шырокаму ўжыванню беларускай мовы, духоўна-культурнаму развіццю асобы і нацыі, выступае адным з грамадскіх ідэалаў сучаснасці.

Заклучны раздзел манаграфіі з'яўляецца ў значнай ступені вынікам папярэдніх даследаванняў, таму і названы ён „Прыярытэты нацыянальна-культурнага развіцця Беларусі ва ўмовах глабалізацыі”. Сучасны стан беларускага грамадства характарызуецца складаным спалучэннем сацыяльных і эканамічных праблем, якія ўказваюць на неабходнасць франтальнай мадэрнізацыі важнейшых механізмаў сацыякультурнага развіцця. Аўтарка падкрэслівае, што найбольш вострай праблемай ёсць надзённая неабходнасць сістэмнай трансфармацыі эканомікі. Але такая трансфармацыя павінна быць цесна звязанай з нацыянальна-культурным і духоўным патэнцыялам грамадства. Адсюль відаць неабходнасць правядзення адпаведнай палітыкі ў сацыяльна-культурнай і духоўнай сферах.

Л. Уладыкоўская распрацавала цэлую сістэму мер па дзяржаўнай падтрымцы беларускай нацыянальнай культуры ва ўмовах глабалізацыі, перш за ўсё высокіх, класічных, элітарных тыпаў культуры (у яе шырокім сэнсе) і беларускай мовы.

Трэба пагадзіцца з Л. Уладыкоўскай, якая заключае сваё даследаванне высновамі пра тое, што асаблівае значэнне маюць:

1. Апора на ўласную нацыянальную самасвядомасць, яе сацыякультурную базу і гісторыка-культурныя дасягненні.

2. Выразнае разуменне таго, што працэс сацыякультурнага развіцця грунтуецца менавіта на духоўнай культуры і яе ідэалах.

3. Арыентацыя на дасягненні іншых народаў і культур толькі з улі-

кам фазавасці працэсу іх сацыякультурнага развіцця.

Падсумоўваючы свае ўражанні ад кнігі Любові Уладыкоўскай „Духоўныя ідэалы ў сучаснай культуры Беларусі і каштоўнасці глабалізму”, неабходна адзначыць, што чытачы, якія цікавяцца пытаннямі духоўнай культуры і беларускім нацыянальным быццём ва ўмовах глабалізацыі, атрымалі выдатнае міждысцыплінарнае тэарэтычнае даследаванне, якое мае і практычны характар.

Анатоль Грыцкевіч
(Мінск)

КАМУНІКАТ.ORG